

“กิเลสราช --- ฐลีคือกิเลส, สิ่งที่เป็นอนคือกิเลส”

คำว่า กิเลสธรรห อานตามภาษาบาลีว่า กิ - เล - สะ - ระ - ฐะ มาจากคำว่า กิเลส (เครื่องเศร้าหมองของจิต) กับคำว่า ฐ (ฐลี, สิ่งที่เป็น, สิ่งสปรก) รวมกันเป็น กิเลสธรร แปลว่า ฐลีคือกิเลส, สิ่งที่เป็นคือกิเลส แสดงถึงความสปรก ความเปื้อน ความไม่สะอาด คือ กิเลส ซึ่งเป็นเครื่องเศร้าหมองของจิต เป็นสิ่งสปรกของจิต ทำให้จิตเปื้อนด้วยของไม่สะอาด ซึ่งมีจริง ๆ เป็นธรรมเกิดขึ้นเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย และก็มีมากบ้าง น้อยบ้าง ตามการสะสมของแต่ละบุคคล ตามข้อความจากพระอภิธรรมปิฎก พระวิมังกปกรณั ว่า

“กิเลสวัตถุ (กิเลสที่ตั้งอยู่ในจิตของผู้ที่ยังไม่ได้ดับกิเลส) ๑๐ คือ โลภะ (ความติดข้อง) โทสะ (ความโกรธ ความไม่พอใจ) โมหะ (ความไม่รู้) มานะ (ความสำคัญตน) ทิฏฐิ (มิจฉาทิฏฐิ ความเห็นผิดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง) วิกิจจนา (ความลังเลสงสัยในสภาพธรรม) ถีนะ (ความท้อแท้ท้อถอยหดหู่) อุทธัจจะ (ความฟุ้งซ่าน ไม่สงบ) อหิริกะ (ความไม่ละอายต่อบาป) อนอตตปปะ (ความไม่เกรงกลัวต่อบาป) กิเลสวัตถุ ๑๐ เหล่านั้น อันสัตว์เหล่าใด เสพมากแล้ว ทำให้เกิดแล้ว ทำให้มากแล้ว เพิ่มพูนขึ้นแล้ว สัตว์เหล่านั้นนั้น ชื่อว่า ผู้มีธุลีคือกิเลสมาก,

กิเลสวัตถุ ๑๐ เหล่านี้ อันสัตว์เหล่าใดมีได้เสพมากแล้ว มีได้ทำให้เกิดแล้ว มีได้ทำให้
มากแล้ว มีได้เพิ่มพูนขึ้นแล้ว สัตว์เหล่านั้นนั้น ชื่อว่า ผู้มีรูปคือกิเลสน้อย”

กิเลสทั้งหลาย มีโลภะ โทสะ โมหะ เป็นต้น เป็นสภาพธรรมที่ไม่สะอาด ไม่บริสุทธิ์ เพราะเป็นธรรมที่เศร้าหมอง ทำให้จิตเศร้าหมอง กิเลสเป็นสิ่งที่ไม่น่าพึงพอใจ เมื่อเกิดขึ้น ย่อมไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์เลยแม้แต่นิดเดียว มีแต่นำมาซึ่งทุกข์โทษภัยเท่านั้น กิเลสจึงเป็นสภาพธรรมที่บัณฑิตซึ่งเป็นผู้มีปัญญารังเกียจ ไม่ควรแก่การเข้าใกล้เป็นอย่างยิ่ง

จะเห็นได้จริงๆ ว่า บุคคลบางคนเป็นผู้รักความสะอาดทางกาย เป็นผู้ที่รังเกียจความสกปรกทางกายมาก แต่ว่าลึ้มคิดว่า ขณะใดที่กิเลสเกิด ขณะนั้นสกปรกหรือว่าน่ารังเกียจยิ่งกว่าความสกปรกทางกาย และกิเลสที่เกิดขึ้น เกิดกับจิตขณะใด ก็ทำให้จิตเป็นอกุศลจิต และอกุศลจิตเกิดอยู่ตลอดเวลาถ้าไม่ได้เป็นไปในทาน การให้วัตถุสิ่งของเพื่อประโยชน์สุขแก่ผู้อื่น ไม่ได้เป็นไปในศีล การงดเว้นจากทุจริตต่างๆ และไม่ได้เป็นไปใน การอบรมเจริญปัญญา นี่คือการเกิดขึ้นเป็นไปในของธรรมฝ่ายที่ไม่ดี ซึ่งเป็นอกุศลธรรม เป็นธรรมที่มีจริง ๆ ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ดันตน

ก่อนการตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น มีผู้ให้ทาน รักษาศีล งดเว้นจากทุจริตต่างๆ และ เจริญสมถภาวนา (การอบรมเจริญความสงบของจิต) จนถึงอรุณปานขึ้นสูงสุด สามารถระงับหรือข่ม กิเลสได้ชั่วคราวเป็นวิกขัมภนปหาน (ข่มไว้ชั่วคราวขณะที่มานจิตเกิดขึ้น) แต่ไม่มีใครสามารถดับกิเลสได้

เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญพระบารมี ๔ อสงไขยแสนกัปมาแล้ว เมื่อครั้งที่ทรงเป็นพระโพธิสัตว์ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ยาวนานมาก จึงทรงตรัสรู้สภาพธรรมตามความเป็นจริงถึงความเป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อพระองค์ทรงตรัสรู้แล้วก็ได้ทรงแสดงหนทาง คือการอบรมเจริญปัญญาเพื่อเข้าใจสภาพธรรมที่กำลังปรากฏตามความเป็นจริง จนกระทั่งสามารถดับกิเลสได้ตามลำดับขั้นแก่พุทธบริษัท จึงมีพระอริยสงฆ์สาวก ผู้รู้แจ้งอริยสัจธรรมดับกิเลสได้ตามลำดับขั้นเป็นจำนวนมาก ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต สืบต่อมาจนตราบเท่าที่มีผู้ศึกษา และน้อมประพฤติธรรมตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงตรัสรู้และได้ทรงแสดงพระธรรมไว้โดยละเอียดตลอด ๔๕ พรรษา

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงนั้น ละเอียด ลึกซึ้ง เพราะทรงแสดงลักษณะของสภาพธรรมทั้งหลายที่ทรงตรัสรู้ โดยทรงประจักษ์แจ้งตามความเป็นจริงของสภาพธรรมนั้นๆ ถ้าผู้ใดไม่ศึกษาพระธรรมที่ทรงแสดงไว้โดยละเอียดให้เข้าใจอย่างถูกต้องแล้ว ก็ย่อมไม่สามารถอบรมเจริญปัญญา ที่จะประจักษ์แจ้งลักษณะของสภาพธรรมและดับกิเลสได้ เมื่อไม่สามารถดับกิเลสได้ ก็ย่อมจะถูกกิเลสเสียดแทงจิตใจอยู่ตลอดเวลา เป็นผู้ที่ยังเต็มไปด้วยความสกปรกคือกิเลสเป็นอย่างมาก และยังจะสะสมสืบต่อไปอีกเรื่อยๆ ทำให้จมอยู่ในสังสารวัฏฏ์อย่างไม่มีวันจบสิ้น ไม่พ้นไปจากทุกข์ในสังสารวัฏฏ์

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงตลอด ๔๕ พรรษา จึงเป็นอนุสาสนี เป็นคำพร่ำสอนที่เป็นไปเพื่อปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยตลอด เพื่อให้พุทธบริษัทเห็นโทษเห็นภัยของกิเลสเพื่อรู้จักตนเองตามความเป็นจริงว่ายังเป็นผู้มากไปด้วยกิเลส ซึ่งจะทำให้เป็นผู้ไม่ประมาทในชีวิตประจำวัน เพื่อจะได้ขัดเกลา ละคลายให้เบาบางลง ด้วยความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยเริ่มจากการฟังการศึกษาพระธรรม สะสมปัญญาในชีวิตประจำวัน ค่อยๆ สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปที่ละเล็กที่ละน้อย โดยมั่นใจในหนทางแห่งการอบรมเจริญปัญญาว่า เป็นทางเดียวที่จะทำให้สัตว์โลกพ้นจากกิเลสอันเป็นสิ่งสกปรกของจิตได้ในที่สุด.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ.: www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖]